

Landbolove.

Af Justitsraad *H. Wulff*.

(De i dette Tidsskrift meddelte Uddrag af saadanne Love og ministerielle Bekendtgørelser, der formenes at kunne have Interesse for Landboere, fortsættes herved for Aaret 1915.)

I.

Love i 1915.

1. Betalingshenstand.

Ved Lov af 14. Januar 1915 forlængedes Loven af 20. Aug. 1914 til 15. April 1915, og ved Lov af 14. April 1915 yderligere til 15. Oktober 1915. Ved Lov Nr. 106 af 23. April 1915 er Betalingshenstand med Pantegæld udsat til 31. December 1915 samt den 1. December 1915 yderligere til 31. December 1916.

2. Forbud mod Udførsel af visse Varer.

Ved Lov Nr. 26 af 5. Februar 1915 bestemmes, at den, der, i Strid med Lov af 6. August 1914, udfører Varer, straffes med Bøder fra 500 Kr. til 10,000 Kr. eller med Fængsel, og Varerne konfiskeres. Kan disse ikke skaffes til Stede, skal den Skyldige betale et til Varernes Værdi svarende Beløb. Ogsaa Befordringsmidlet kan konfiskeres, forsaavidt den, der raader over det, er skyldig eller medskyldig, og yderligere kan den Skyldige frakendes Ret til at drive Næring eller føre Skibe. Bøderne tilfalder Statskassen, og Sagerne behandles som offentlige Politisager.

3. Jernbaneanlæg.

Ved Lov Nr. 43 af 23. Februar 1915 gives Ene-
retsbevilling til Anlæg af en Jernbane fra Helsingør-
Hornbæk til Gilleleje.

4. Ringkøbing Fjord.

Ved Lov Nr. 44 af 23. Februar 1915 bemyndiges
Ministeren for offentlige Arbejder til at lade foretage en
Lukning af Kanalen ved »Hvide Sande« og til-
vejbringe et midlertidigt Løb mellem Vesterhavet og
Ringkøbing Fjord ved Gennemgravning af Holmslands
Klit i Nærheden af Gødelen. Hertil maa anvendes
700,000 Kr. og eventuelt Ekspropriation, og naar en
nedsat Kommissions Betænkning foreligger, skal Mini-
steren forelægge Rigsdagen et Forslag til Lov om en
endelig Ordning af Afløbsforholdene ved Ringkøbing
Fjord.

5. Valgmenighed.

Ved Lov Nr. 50 af 23. Februar 1915 bestemmes,
at Udskrifter af Kirkebøger og Attester i Hen-
hold til samme kan udstedes af Valgmenighedens
Præst, ligesom ogsaa Attest for de udenfor den offent-
lige Skole underviste til Folkekirken hørende Børns
Kundskaber i Religion.

6. Laanekasser for Kommuner.

Ved Lov Nr. 64 af 12. Marts 1915 er der ved Over-
enskomst mellem Staten og danske Banker og Spare-
kasser oprettet en Laanekasse med det Formaal at yde
Kommuner midlertidige Laan til Fuldførelsen af alle-
rede paabegyndte Arbejder og til Iværksættelse af nye
paakrævede, dels for at afhjælpe Arbejdsløshed og
dels til Afhjælpning af en for vedkommende Kom-
mune særlig vanskelig økonomisk Situation.
Kassens Navn er: »Den midlertidige kommunale
Laanekasse af 1914«. Der kan under visse Forhold

paalægges de laantagende Kommuner en vis begrænset Solidaritet. Om de nærmere Bestemmelser vedrørende Kassens Bestyrelse og Ordning samt om Ministeriets Ret til eventuelt at standse Kassens Virksomhed maa der henvises til selve Lovforslaget.

7. Lønningstillæg.

Ved Lov Nr. 75 af 31. Marts 1915 gives der Statsfunktionærer, hvis Lønning er under 1500 Kr. om Aaret, et Tillæg af 12 pCt. af de første 600 Kr. og 6 pCt. af de følgende 400 Kr., alt forsaavidt de Paagældende er fyldt 25 Aar. Der gives dog enkelte Undtagelser fra Reglen. Tillæget kommer ikke i Betragtning ved Pensionering.

8. Kommunale Hjælpekasser.

Ved Love af 31. Marts og 22. December 1915 udstrækkes Statstilskudet til de kommunale Hjælpekasser til ogsaa at omfatte Aarene 1915 og 1916.

9. Bygningsreglementer for Landdistrikter.

Ved Lov Nr. 109 af 23. April 1915 bemyndiges Justitsministeriet til efter Forhandling med vedkommende Sogne- og Aamtsraad at udvide Reglementet for Bygninger i Købstæderne til Landdistrikter, hvor Forholdene særlig maatte tale herfor.

10. Helligdagsloven.

Ved Lov Nr. 110 af 23. April 1915 bestemmes, at Brød- og Mælkeudsalg, hvorfra der ogsaa forhandles andre Varer, maa holdes aabne paa Helligdage, naar der kun sælges og i Butiken kun findes de Varer, der maa sælges paa Helligdagene.

11. Arveafgiften.

Ved Lov Nr. 127 af 10. Maj 1915 er den hittidige Arveafgift bleven meget betydelig forhøjet. For Arv,

der tilfalder Arveladerens Ægtefælle, Afkom eller Adoptivbørn, fastsættes Arveafgiften med stigende Skala efter Arvebeløbets Størrelse fra 1 pCt. af de første 1000 Kr. til 5 pCt. af Arvelodder paa over 150,000 Kr. Arv til Forældre eller deres Afkom beregnes fra 4 til 8 pCt., for Bedsteforældre eller deres Afkom fra 7 pCt. til 12 pCt., og for andre Slægtninge eller ubeslægtede fra 10 til 16 pCt., alt efter Arveloddens Størrelse. Af Arv til Staten, Kommuner, Kirker, Foreninger, Selskaber, Stiftelser, Legater og lignende er Afgiften 12 pCt. uden Hensyn til Arveloddens Størrelse. Der gives iøvrigt nye Regler for Boer, som behandles af overordentlige Skifteforvaltere, og for Indgivelse af Arveanmeldelse samt Tiden for Arveafgiftens Beting.

12. Indkomst- og Formueskat til Staten.

Ved Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915 er der sket væsentlige Forandringer i Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten af 8. Juni 1912. Indkomstskatten udredes efter en Skala fra 1,4 pCt. af Indtægter under 1000 Kr. til 6 pCt for Indtægter af 100,000 Kr., og Formueskatten med 0,65 p. m. af Formuer under 15,000 Kr. og op til 2,50 p. m. af Formuer paa 1 Million Kr. Lovens Bestemmelser anvendtes første Gang ved Ligningen for Skatteaaret 1915—16.

13. Overordentlig Indkomstskat til Staten.

Ved Lov Nr. 129 af 10. Maj 1915 fastsattes følgende: Enhver her i Landet bosat Person, der for Skatteaarene 1915—16 og 1916—17 ansættes til en skattepligtig Indkomst af 8000 Kr. eller derover, skal for hvert af disse Skatteaar, foruden den sædvanlige Indkomstskat, som overordentlig Skat til Staten udrede 10 pCt. af det Beløb, hvormed hans skattepligtige Indtægt for hvert af disse Aar overstiger Gen-

nemsnittet af hans tilsvarende Indkomster for Skatteaarene 1912—13, 1913—14 og 1914—15, dog med følgende Fradrag: under 8000 Kr. — 7000 Kr., for 8000 Kr. eller derover indtil 15,000 — 6000 Kr., for 15 til 20,000 Kr. — 5000 Kr., for 20,000 til 50,000 Kr. — 4000 Kr., for 50,000 til 75,000 Kr. — 3000 Kr., for 75,000 til 100,000 Kr. — 2000 Kr. og for 100,000 Kr. eller derover 1000 Kr.

Finansministeren kan formindske eller eftergive Skatten, og Skattepligten bortfalder, naar den Skattepligtige godtgør, at Merindtægten ikke skyldes de ved Krigstilstanden i Europa skabte Forhold. Den overordentlige Skat kan ikke fradrages ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst i Henhold til Loven af 8. Juni 1912. Skatten efter denne Lov forfalder til Betaling henholdsvis den 1. December 1916 og den 1. December 1917.

14. Statsbanernes Styrelse.

Denne ikke mindst for Landbruget betydningsfulde Lov har Nr. 133 og er dateret 10. Maj 1915. Den giver udførlige Regler for Statsbanernes Styrelse, for Lønninger m. v. og for Afgørelse af Tvivlsmaal. Der er ikke Anledning til her at komme nærmere ind paa Detaillerne, med Hensyn til hvilke en Henvisning til selve Loven vil være tilstrækkelig.

15. Afløsning af Tienden.

Ved Lov Nr. 136 af 10. Maj 1915 bestemmes, at Tiendeydelser i Korn eller andre Varer, hvorpaa der sættes Kapitelstakst, skal for Aaret 1915 og følgende Aar udredes med Penge efter Gennemsnittet af Kapiteltaksterne for Aarene 1892—1901. Med Hensyn til Tiender, der er afløste efter 1. Januar 1914, tillægges der Tiendeyderne en Godtgørelse efter nærmere i Loven angivne Regler.

16. Epidemikommissioner.

For at forhindre Udbredelsen af smitsomme Sygdomme er der ved Lov Nr. 138 af 10. Maj 1915 oprettet Epidemikommissioner, der for Landets Vedkommende omfatter enhver Jurisdiktion og bestaar af Politimesteren som Formand, Kredslægen og 3 af Amsraadet for tre Aar valgte Medlemmer. Overtilsynet over samtlige Epidemikommissioner i en Amsraadskreds paa hviler en Overepidemikommission, bestaaende af Amtmanden som Formand, Amtslægen og 3 for tre Aar valgte Medlemmer, som paa Bornholm vælges af Amsraadet, men i det øvrige Land 2 af Amsraadet og 1 af Byraadene i Amsraadskredsens Købstæder. Der gives i Loven udførlige Meddelelser om, hvilke Sygdomme, der falder ind under Loven, Fremgangsmaaden, der vil være at anvende, og de paagældende Syges Transport, Omflytning osv.

Er der i en Ejendom, hvori der er Mejeri eller Mælkehandel, beskæftiget nogen Person, der lider af en Sygdom, som er Genstand for offentlig Behandling, kan Epidemikommissionen paabyde, at der, indtil Faren for Smittes Udbredelse maa anses for fjernet, ikke maa udleveres Mælk, Valle eller andre Mejeriprodukter fra Mejeriet eller Mælkehandelen.

Kommer Sygdommene i en Husstand, hvor der er skolebesøgende Børn, skal Lægen meddele Skolen Underretning, og de paagældende Børn maa ikke komme i Skolen, før de kan medbringe Lægeattest for, at Smittefare maa anses for udelukket. Udbryder Sygdommen i en Lærers Husstand, maa han holde sig fra Skolen til Smittefaren er forbi.

Der gives derefter meget udførlige Meddelelser om Lægernes Forhold under de i Loven omhandlede Sygdomme, om forskellige særlige Foranstaltninger og om Udgifternes Udredelse og Fordeling.

17. Valgloven.

Den ved den nye Grundlov af 5. Juni 1915 fremkaldte nye Valglov har Nr. 142 og er dateret 10. Maj 1915. Der er ingen Anledning til ved denne Lejlighed at komme nærmere ind paa denne særdeles udførlige og i sine store Træk saa velkendte Lov. Her skal kun anføres, at Valgretsaldere efterhaanden nedsættes til 25 Aar, at Kvinder og Tyender har faaet Valgret, at der delvis indføres Forholdstalsvalg til Folketinget i Forening med Suppleringsmandater til Udligning af Uretfærdigheder overfor de enkelte Partier, og at for Landstingets Vedkommende de hittidige Privilegier er bortfaldne og den almindelige Valgret ogsaa her er gennemført, dog kræves 35 Aars Alder. Folketingets Medlemstal bliver 140 og Landstingets 72, hvoraf 54 vælges i Landstingskredse og 18 Medlemmer paa særlig Vis. Valgene til Folketinget sker sognevis, og Omvalg kan eventuelt finde Sted.

18. Sygekasser.

Ved den særdeles udførlige Lov Nr. 144 af 10. Maj 1915 om anerkendte Sygekasser bestemmes, at enhver Sygekasse, hvorved forstaas en Forening af Personer, der har sluttet sig sammen for ved bestemte Bidrag at sikre hverandre gensidig Hjælp i Sygdomstilfælde, har Ret til at faa offentlig Anerkendelse og den dermed forbundne Støtte af det Offentlige, naar den fyldestgør Lovens Bestemmelser. Af disse skal her kun fremhæves, at der som nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse kun kan optages ubemidlede Personer af Arbejderklassen og med dem i økonomisk Henseende ligestillede Mænd og Kvinder, saasom mindre Jordbrugere, Haandværkere og andre Næringsdrivende samt Tjenestemænd. Ingen kan dog optages i en anerkendt Sygekasse under Forløbet af en midlertidig Sygdom. I Landdistrikterne maa det aarlige Statstilskud ikke overstige 3 Kr. 65 Øre for

hvert ubemidlet nydende Medlem. Paa Landet kan der forlanges Befordring til Afhentelse af Læger eller Jordemoder, og denne Befordring ydes frit for en Vej-længde af indtil 12 km fra den Syges Bopæl. Omkostningerne hertil udredes af Kommunens Kasse. Først 6 Uger efter Optagelsen har de nydende Medlemmer Ret til Hjælp af vedkommende Sygekasse, dog er her Ulykkestilfælde undtagne. Retten til Pengehjælp af en anerkendt Sygekasse kan strække sig til et Tidsrum af 13 Uger i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder; har et Medlem i Løbet af 3 paa hinanden følgende Regnskabsaar nydt Sygehjælp i alt i 60 Uger, ophører dets Ret til at faa yderligere Hjælp af Sygekassen. Optagelse som nydende Medlem af en anerkendt Sygekasse afgøres i Tvivlstilfælde af et nedsat Udvalg.

19. Skolefond.

Ved Lov Nr. 162 af 31. Marts 1915 forhøjes Udgifterne til Dækning af Skolefonden for Viborg Amts Skoleraads Vedkommende til 3 Kr. 50 Øre og for Vejle Amts Skoleraad til 2 Kr. 50 Øre pr. Td. Hartkorn og det dertil svarende Beløb for Købstæderne.

20. Ny Aandssvageanstalt.

Ved Lov Nr. 163 af 10. Maj 1915 bestemmes, at der til Opførelse og Indretning af en Aandssvageanstalt ved Vodskov i Hammer Sogn, Aalborg Amt, kan ydes et Laan af Staten paa 185,000 Kr., som i de 5 første Driftsaar forrentes med 4 pCt. og derefter 5 pCt., hvoraf den ene Procent er Afdrag paa Gælden. Anstalten bliver en selvejende Institution, der ledes af en Bestyrelse paa 3 Medlemmer, som alle vælges af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet, som ogsaa udpeger Formanden. Valget gælder 3 Aar. Alle Afgifter til Stat og Kommune i Anledning af indgaaede Retshandeler vedrørende Institutionen bortfalder.

21. Statsgældsbeviser.

Ved Lov Nr. 188 af 9. Juli 1915 bemyndiges Finansministeren til at udstede tiaarige Statsgældsbeviser til et Beløb af 60 Millioner Kr. og til en Rente af 5 pCt. p. a. De indfries af Staten med deres fulde Paalydende den 1. August 1925, og ophører at være gyldige den 1. August 1930. Beviserne udstedes i Stykker paa 100 Kr., 200 Kr., 500 Kr., 1000 Kr., 2000 Kr. og 5000 Kr. og lyder paa Ihændehaveren, dog kan Notering paa Navn finde Sted.

22. Husmandskreditforeninger.

Ved Lov Nr. 189 af 10. Maj 1915 er der foretaget Ændringer i de hidtil gældende Lovbestemmelser om Husmandskreditforeningerne, saaledes at Taksationsomkostninger ikke refunderes, saafremt Laantageren ejer Ejendom af over 8000 Kr.s Taksationsværdi og ej heller ved en Taksation, som er afholdt til Afløsning af et ældre Laan, naar det nye Laan ikke overstiger det ældre Laans Hovedstol. Endvidere bestemmes, at Ingen kan optages i en Husmandsforening, hvis Ejendom ved Taksation er ansat til en Værdi af over 10,000 Kr. for de Ejendommens Vedkommende, hvortil hører et mindre Areal end 1 Hektar, og af over 12,000 Kr. for de øvrige Ejendomme; dog kan der ydes Interessenter, hvis Ejendomme ved Forbedringer har opnaaet en højere Værdi end henholdsvis 10,000 Kr. og 12,000 Kr., Laan paa henholdsvis 5000 Kr. og 6000 Kr., naar det iøvrigt er samme Ejendom, som pantsættes. Der gives yderligere Indenrigsministeren Bemyndigelse til at udvide Statens Rentegaranti for de af Kreditforeningerne udstedte Kasseobligationer til ogsaa at omfatte 4½ pCt.s Obligationer, for saa vidt disse udfærdiges for Laan, stiftede senest i 11. December Termin 1920. Endelig aftrykker Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 den nugældende Lov med de senere vedtagne Ændringer.

23. Tillæg til Straffeloven.

Ved Lov Nr. 196 af 17. Juli 1915 bestemmes, at den, der offentlig i Skrift eller Tale ubeføjet sigter danske Statsmyndigheder for ved Afgørelser angaaende Landets Ind- og Udførsel ikke at iagttage den Upartiskhed over for krigsførende Lande, som Neutraliteten gør til Pligt, straffes, for saa vidt højere Straf ikke er forskyldt efter den almindelige Lovgivning, med Bøder paa mindst 500 Kr. eller Fængsel. Samme Straf ifalder den, der offentlig i Skrift eller Tale søger at op-
hidse Befolkningen mod en krigsførende Nation.

24. Dyrtidshjælp.

Ved Lov Nr. 229 af 30. August 1915 tiltaas der Dyrtidshjælp efter nærmere angivne Regler til de af Staten lønnede Tjenestemænd og med disse lige-
stillede og til pensionsberettigede Arbejdere i Statens Tjeneste, for saa vidt de Paagældende den 1. Juli 1915 uafbrudt i et Aar har været i en til Hjælpen berettiget Stilling. Endvidere ydes Dyrtidshjælpen til Lærere og Lærerinder i den offentlige Folkeskole udenfor København. De Ugifte, der den 31. Juli 1915 ikke var fyldt 25 Aar, faar ikke Dyrtidshjælp, og heller ikke Personer, der som en fast Del af deres Løn modtager Kosten af Staten. Dyrtidshjælpen medtages ikke ved Pensionsberegning.

25. Kirkers Bestyrelse.

Loven herom har Nr. 273 og er dateret 1. Oktober 1915. Hovedreglerne i denne udførlige Lov er følgende. Efter en Angivelse af, hvilke Kirker der maa anses for selvejende, bestemmes, at disse Kirker henlægges under en Bestyrelse med Stiftsøvrigheden som Overtilsyn. Bestyrelsen bestaar af Menighedsraadet og et af Kommunalbestyrelsen af dens Midte valgt Medlem, som er Medlem af Folkekirken, samt af Sognepræsten og eventuelt et Medlem, valgt af Kirkens Ejer. Ved Kirker,

der ikke har Menighedsraad, skal Bestyrelsen bestaa af Sognepræsten og to Medlemmer af Distriktets kirkelige Vælgere. Bestyrelsen vælger udenfor sin Midte en Kirkeværge og eventuelt en Kasserer. Kirkernes Formue forvaltes af Overtilsynet. Dette kan stadfæste Vedtægter for Betaling af Kirkens Benyttelse til kirkelige Øjemed. Ved Daabshandlinger i umiddelbar Forbindelse med den almindelige Gudstjeneste paa Søn- og Helligdage maa der ikke kræves Betaling for Orgelspil. Udlejning af Kirkens Stole maa fremtidig ikke finde Sted, men Bestyrelsen kan reservere Pladser i Kirken for Gamle, Svagelige og Tunghøre, og den kan affatte Regulativ for Ansættelse af Organist, Klokker, Graver, Ringer, Kirkebud osv. Ved større Istandsættelser ved Kirken eller ved Anlæg eller Udvidelse af Kirkegaarde, kan det tillades Kirken at stifte Laan eller optage af Kapitalformuen. Slaar Kirkens Indtægter ikke til til Dækning af Udgiften ved Driften og af Vedligeholdelsen m. m., tilvejebringes det manglende ved Ligning paa Sognemenigheden. Overbestyrelsen træffer Bestemmelse om det Beløb, der skal paalignes. Ansøgning om Opførelse af nye Kirker maa indsendes til Ministeriet gennem Menighedsraadet og Overtilsynet med Oplysning om, at der er sikret Kirken en nærmere bestemt Vedligeholdelses- og Driftsfond. En Kirkebygning og dens Grund kan ikke uden Ministeriets Samtykke behæftes med Gæld. Af formuende, selvejende Kirkers Midler kan der ydes Tilskud til andre selvejende Kirker, naar større Arbejder forestaar, som disse Kirker ikke selv kan bestride. Alle Meddelelser om Kirkens Anliggender kan gives til Kirkeværgen. Denne oppebærer Kirkens Indtægter og afholder dens Udgifter.

26. Understøttelse til Børn og Enker.

Ved Lov Nr. 281 af 27. Oktober 1915 bestemmes, at Understøttelse af det Offentlige til Børn og Enker

kan indtil videre ydes, selv om de paagældende Enker faar Understøttelse af den kommunale Hjælpekasse. Denne vil herfor kunne paaregne den lovfæstede Erstatning af Statskassen.

27. Foranstaltninger i Anledning af Dyrtiden.

Ved Lov Nr. 320 af 22. December 1915 gives der Kommunerne Bemyndigelse til, uden at indhente Samtykke fra højere Myndighed, i Regnskabsaaret 1915—16 og i de første 7 Maaneder af 1916—17 udenfor den faste Fattigforsørgelse og uden Fattighjælps Virkning at træffe Foranstaltninger til at modvirke Dyrtidens Følger, saavel ved direkte Pengehjælp som ved Forsyning med Naturalier uden Betaling eller til nedsat Pris til uformuende eller mindre bemidlede Beboere i Kommunen. Pengehjælp kan uanset tidligere Lovgivning ogsaa tilstaaes Enker, som faar Understøttelse til deres uforsørgede Børn. Udgifterne til saadanne Foranstaltninger maa ikke for begge Regnskabsaarene 1915—16 og 1916—17 tilsammen overstige 8 Kr. 50 Øre pr. Indbygger; dog kan med Indenrigsministerens Samtykke dette Beløb forhøjes til 10 Kr. pr. Indbygger.

Der ydes Kommunerne Statstilskud til disse Udgifter, nemlig 15 pCt. af Udbyttet i de 2 Skatteaar af den overordentlige Indkomstskat til Staten, tilsammen i de to Skatteaar mindst 5 Millioner Kr.; en halv Million Kr. heraf fordeles mellem samtlige Kommuner, og Resten anvendes til Dækning af fornævnte Udgifter og fordeles mellem Kommunerne i Forhold til deres Indbyggerantal efter den almindelige Folketælling i 1916. Ud herover yder Staten et Tilskud af indtil 3½ Kr. pr. Indbygger til Dækning af Beløb, hvormed Kommunens Udgifter overstiger Statstilskudet. Kommunalbestyrelserne kan til Dækning af de heromhandlede Udgifter udskrive en Tillægsskat efter nærmere i Loven angivne detaillerede Regler.

Iøvrigt maa der henvises til Lovens meget udførlige Bestemmelser om den kommunale Hjælp og Stats-tilskudet.

28. Ejendomsskyld.

Ved Lov Nr. 321 af 22. December 1915 bestemmes følgende. En almindelig Vurdering til Ejendomsskyld foretages i 1916 og lægges til Grund ved Skyldens Beregning fra 1. Juli 1916. Ved denne Vurdering skal Vurderingsraadene særskilt fastsætte, hvad Jorden kan antages at være værd i ubebygget Stand under Hensyn til Beskaffenhed og Beliggenhed og til en i økonomisk Henseende god Anvendelse. Almindelig Vurdering til Ejendomsskyld af alle faste Ejendomme finder Sted hvert tredje Aar fra 1. Juli 1916 at regne. Indenfor denne Vurderingsperiode finder Vurdering af en Ejendom kun Sted, naar det begæres enten af Kommunalbestyrelsen eller af Ejeren eller den Bruger, der betaler Skatterne. Begæring herom maa indgives til Vurderingsformanden inden Skattehalvaarets Begyndelse, henholdsvis 1. Januar eller 1. Juli, og den, der begærer Omvurderingen, skal selv afholde Udgifterne ved den, dog kan under særlige Omstændigheder Staten udrede disse Udgifter. Ejendomme paa Landet, hvor Lejeværdien af hver Lejlighed ikke overstiger 75 Kr. aarlig, fritages for Ejendomsskyld, og en lignende Fritagelse kan indrømmes Foreninger for billige Arbejderboliger til Arbejderklassen, selv om Beløbet er noget større. Alle andre Ejendomme, der er forsynede med Beboelseslejligheder, faar et Fradrag af 2,800 Kr., forinden Beregning af Ejendomsskyld foretages. Dersom en Ejendom paa Landet, hvortil der er knyttet Landbrug eller Havebrug som Næringsvej, og hvis Vurderingssum er under 24,000 Kr., eller som har et Tiliggende af under 3 (paa Bornholm $4\frac{1}{3}$) Tdr. Hartkorn, ved Ansættelsen til Eiendomsskyld skulde svare et større Beløb, end Ejendommen hidtil har udredet i Hartkornsskatter, nedsættes Ejendomsskylden til dette

Beløb. Ved Vurdering af Skovejendomme kan sagkyndig af Finansministeren beskikket Medhjælp tilkaldes efter Beslutning af Vurderingsraadet, og en saadan Medhjælp skal tilkaldes, naar Ejeren, Vurderingsformanden eller Overskyldraadet forlanger det.

II.

Ministerielle Bekendtgørelser m. v. i 1915.

1. I Anledning af Verdenskrigen er der i Aarets Løb udstedt en stor Række Udførselsforbud, som det ikke her vil være muligt at gengive, men dette er ogsaa forsaavidt mindre nødvendigt som Ministeriet under 1. Marts, 1. August og 6. November 1915 har udstedt Bekendtgørelser over de til hver af de nævnte Tider samlede Udførselsforbud, og efter den 6. November er der kun udstedt ganske enkelte saadanne.
2. Ved Bekendtgørelse af 2. Januar 1915 er Antallet af Sogneraadskredse i hele Landet fordelte saaledes i hver Landstingskreds. I 2. 153, 3. 133, 4. 15, 5. 67, 6. 151, 7. 121, 8. 123, 9. 165, 10. 109 og 11. 98. Der er ialt 1135 Sogneraadskredse, hvilket er 5 flere end i 1914.
3. I Anledning af den ret heftige Mund- og Klove-syge, der i 1915 har hærget Dele af Landet, er der i Aarets Løb udstedt en Række ministerielle Bekendtgørelser, som imidlertid ikke længere har Interesse.
4. Ved ministerielle Bekendtgørelser af 11., 19. og 23. Januar 1915 er Virksomhedsomraadet for den ved Lov af 17. December 1914 nedsatte Vurderingskommission blevet udvidet.

5. Ved Bekendtgørelse af 11. Januar 1915 gives der Regler for Mølleres og Bageres Forsyning med Rug ved Ekspropriation.
6. Ved Bekendtgørelse af 18. Januar 1915 overtager Staten de indførte Beholdninger af fremmed Hvedemel imod fuld Erstatning.
7. Ved Bekendtgørelse af 26. Januar 1915 paalægges det enhver Ejer eller Bruger af fast Ejendom til de nedsatte kommunale Kommissioner nøjagtig at opgive Avlen af Korn, Kartoffler og anden Afgrøde paa Ejendommen, samt de tilstedeværende Beholdninger af dansk eller udenlandsk Korn og Mel, Foderstoffer og Kartoffler, som Ejeren har Raadighed over.
8. Der er i Aarets Løb udstedt en Række ministerielle Bekendtgørelser om Maksimalpriser vedrørende Hvede og Hvedeklid, Flormel af dansk Hvede, indenlandsk Rug og Rugklid, grovmalet Mel af dansk Rug, slagtede Svin, Slagteaffald af Svin og Flæsk, Svinefedt i Detailsalg, Produkter af indenlandsk Svineavl og amerikansk Flæsk. I Forbindelse hermed kan anføres en Bekendtgørelse af 8. Marts 1915 om Begrænsning af Fremstillingen her i Landet af Rug- og Hvedeklid m. m.
9. Ved Bekendtgørelse af 27. November 1915 nedlægges der Forbud mod at anvende Rug og Hvede til Fodring, og ved Bekendtgørelse af 25. Februar 1915 forbydes det at anvende Rug, Hvede, Boghvede, Kartoffler samt indenlandsk Byg til Fremstilling af Spiritus.
10. Ved Bekendtgørelse af 25. Marts 1915 gives der Regler for Anvendelsen af Byg ved Ølproduktion.
11. Ved Bekendtgørelse af 25. Marts 1915 forbydes det at slagte synlig drægtige Søer, der vejer under 65 Kilo i levende Vægt, dog undtages Sygdomstilfælde efter Dyrlægeattest. Kan det fornødne

- Foder ikke afses, henvises Ejeren til Salg af Svinene til rimelig Pris til det af Ministeriet ved Lov af 7. August 1914 nedsatte Udvalg. For slagtede Svin, der sælges her i Landet i hele eller halve Kroppe, fastsættes en Maksimalpris, hvorved forstaas den højeste Pris, som Ejeren under nogen Form maa tage for Varen.
12. Ved Bekendtgørelse af 8. Juni 1915 forbydes det at blande Kartoffelmel i Gær.
 13. Ved Bekendtgørelse af 15. Juli 1915 forbydes det indtil videre, at danske Kornvarer (formalede eller uformalede) og danske Foderstoffer indkøbes eller oplagres her i Landet for udenlandsk Regning eller under saadanne Forhold, at Varerne unddrages det indenlandske Forbrug.
 14. Ved Bekendtgørelse af 23. December 1915 bestemmes følgende: Ved Salg af Handelsvarer til Levering eller Forbrug her i Landet skal det, hvad enten Varerne befinder sig her i Landet eller ej, være forbudt saavel Sælger som Køber at indgaa Kontrakt om Leverance af Varerne for længere Tidsrum end 1 Aar fra Dagen for Kontraktens Oprettelse at regne, dog kan i visse Tilfælde Indenrigsministeren give Dispensation fra denne Bestemmelse. Ellers er enhver fremtidig Kontrakt, der strider herimod, ugyldig og saavel Sælger som Køber kan idømmes Fængsel eller Bøder fra 5 Kr. til 10,000 Kr.
 15. Der er i Aarets Løb udstedt Bekendtgørelser om Udførsel af Kød og Slagteaffald af Svin samt af Konserves og Pølser eller andre tilberedte Kødvarer, endvidere af Smør, Fløde, Sødmælk samt af Ost.
 16. Ved kgl. Anordning af 7. Maj 1915 er der fastsat Vedtægt for den kommunale Laanekasse, i Henhold til Loven af 12. Marts 1915. Laanekassen har Hjemsted i København og ledes af en

Bestyrelse paa 5 Medlemmer. Der gives Regler for Ydelsen af Laan til Kommuner, for Forvaltningen, for Revision og for Afvikling. Kassens Formaal er angivet i ovennævnte Lov af 12. Marts 1915. Ved kgl. Anordning af 1. Oktober 1915 er der foretaget enkelte, dog mindre væsentlige Ændringer i Anordningen af 7. Maj.

17. Ved Bekendtgørelse af 6. Juli 1915 gives der udførlige Regler for Paaligningen og Opkrævningen af den ved Lov af 10. Maj 1915 indførte overordentlige Indkomstskat til Staten.
18. Ved Bekendtgørelse fra Justitsministeriet af 30. Juni 1915 gives der Regler for Anvendelsen af Statskassens Tilskud til Uddannelse af Sygeplejersker og for de Betingelser, der kræves for at opnaa dette Tilskud.
19. Ved Bekendtgørelse af 6. Maj 1915 fra Indenrigsministeriet gives der den sædvanlige Meddelelse om Betalingen for Indkvartering af det Personale, der udsendes af Generalstaben til topografiske Arbejder.
20. Der er givet Aktieselskabet J. D. Coopmanns Svineslagteri i Lemvig, Odsherreds Andelsvineslagteri og Aalborg offentlige Slagtehus og Eksportslagteri Ret til Indførsel af Pølser og andre tilberedte Kødvarer.
21. Der er i Aarets Løb meddelt Eneretsbevillinger til et Anlæg og Drift af Jernbane mellem Helsingør, Hornbæk og Gilleleje, fra Aalbæk over Tversted til Hjørring med Sidebane til Hirtshals og fra Grindsted til Varde.
22. Følgende Mergelselskaber har i Aarets Løb faaet Bevilling til at fordre Arealer afstaaet til midlertidigt Brug til Anlæg og Drift af Mergelbaner: Bjerning og Omegns, Stenderup og Omegn, Damsmark Omegn og Rudholms, Galtbo og Omegns, Tylstrup og Omegns samt Omersyssels.

23. Der er i 1915 givet Anerkendelse af Trikinundersøgelser i Frederikshavns Eksportslagteri, Esbjerg Andelssvineslagteris Filial i Struer og Maribo Svineslagteri.
24. Der er udfærdiget Anerkendelse af Kødkontrollen i følgende Sogne: En Del af Aars Sogn i Aalborg Amt, Faxe og Kongsted Kommuner i Præstø Amt og Ballerup og Maaløv Kommuner i Københavns Amt.
25. Embedslægevæsenets nye Ordning har fremkaldt en Række ministerielle Bekendtgørelser, saaledes den 6. Februar 1915 om Lægekredsene, den 9. Februar om Embedslægernes Bopæle og Kredslægernes Fordeling i Lønningsklasser, den 11. Maj om Befordringsgodtgørelse for Embedslæger (mindst 3 à 4 Kr. for en Rejse), den 9. Oktober Instruks for Mæglingsraadet for kommunal Lægehjælp og den 29. December Bestemmelser for Voldgiftsraadet for Sygekasser og Læger.
26. Der er meddelt følgende Anerkendelser af Børnehjem: Diakonissehuset, St. Lucas Stiftelse, Det kgl. Vaisenhus, Bjerre Børnehjem og Landbrugs-kolonien »Elieser« ved Storehedinge. Endvidere er der ved Bekendtgørelse af 9. November 1915 givet Overlæge, Professor S. Monrad Tilladelse til at medvirke ved Anbringelse i Pleje og ved Adoption af Børn under 14 Aar.
27. Ved Bekendtgørelse af 1. Oktober 1915 er der stadfæstet et Fællesregulativ for Statens Sinds-sygehospitaler, og ved Bekendtgørelse af samme Dato meddeles, at Sindspsykehospitalet i Nykøbing paa Sjælland er i Stand til at modtage Patienter.
28. Ved Bekendtgørelse af 16. Oktober 1915 bestemmes, at Tiende afløsningen i en Række Sogne skal træde i Kraft den 1. Januar 1916.

29. Ved Bekendtgørelse af 26. Marts 1915 tillades det at benytte de hidtidige Vægtflodder til den 31. Marts 1916.
 30. Ved Bekendtgørelse fra Justitsministeriet af 31. Marts 1915 er der offentliggjort en Instruks for alle til Praksis berettigede Jordemødre og ved Bekendtgørelse af 26. Maj s. A. fastsættes Mindstebetalingen for Distriktsjordemødrene. Betalingen varierer fra 10 til 50 Kr.
 31. Ved Bekendtgørelse fra Justitsministeriet af 10. April 1915 forbydes det at hejse andet Flag end Dannebrog og at benytte de krigsførende Magters Flag under aaben Himmel eller i offentlig tilgængelige Lokaler.
 32. Der er i Aarets Løb oprettet følgende nye Sognekald: Nørre Alslev, Skovshoved, Nørre Omme, Næsborg-Kommune, Salling-Ovtrup, Erritsøe og Nørresundby-Hvorup.
 33. Ejendomme i Nørre Uttrup og Lindholm indlemmes i gejstlig og verdslig Henseende i Nørresundby og nogle Landparceller indlemmes i Odense Købstad, i Nykøbing (Sjælland) Købstad og i Vejle Købstad.
 34. Der er udstedt en Række Bekendtgørelser om Tillæg til Reglerne for Kørsel med Motorkøretøjer.
 35. Under 23. Maj og 6. December 1915 er der udsendt Bekendtgørelser fra Justitsministeriet om Tillæg til Fortegnelsen over Navne, der er unddragne fra Tilegnelse ved Øvrighedsbevis.
-

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1915.

IV.

Beretning fra Statskonsulent Nic. Hørlyck.

I 1915 har jeg været paa Rejse 230 Dage og har besøgt 50 Mejerier, 63 Udstillinger af Smør og Ost, nogle Møder, de provinsielle Udstillinger i Jylland og paa Sjælland, nogle Holdbarhedsbedømmelser hos Maypole Dairy Co. Ltd. i Aalborg, en Forsøgsostestilling samt 10 af Forsøgslaboratoriets Smørudstillinger.

Mejerierne: Mine Rejser til Mejerierne har oftest været foranlediget af Smørfejl, og i 20 Tilfælde har Fejlen været paavist gennem Forsøgslaboratoriets Udstillinger. I Almindelighed kommer en saadan Paa-visning af Smørfejlen bag paa Mejerierne, fordi der hos de fleste af vore Smøreksportører ikke foretages Holdbarhedsbedømmelser af Smørret, og af den Grund er mange Mejerier endnu i Uvidenhed om, hvor vidt Smørret kan holde sig i 14 Dage eller ikke. Denne Urimelighed, som er vort Mejeribrugs Svaghed, maa vi vel en Gang komme ud over gennem en ugentlig Holdbarhedsbedømmelse af alt vort Smør; thi først da kan vi gøre os Haab om at komme af med en hel Del daarligt Smør, som stadig er os til Skade. Og i denne Forbindelse maa det stærkt understreges, at Hovedparten af vore Mejerier vil gøre alt for at fremstille den bedst mulige Vare, naar de blot kan faa tilforladelig Besked om, at der er noget i Vejen.

I øvrigt har mine Besøg paa Mejerierne ofte været krævet for ved Foredrag paa Generalforsamlinger at give Oplysning om Mejeriernes Afregningsforhold samt forskellige andre Spørgsmaal, hvoraf særlig maa fremhæves Mejeriernes Overgang fra at sende Skummetmælken varm hjem og til det nye: at afkøle den og syrne en større eller mindre Del af den. Det synes allerede nu mærkeligt, at det skulde vare saa mange Aar for Mejerierne at opdage, at her er en Fordel at hente; mærkelig, fordi man dog gennem de mange Aar har set, at Kærnemælken drager Fordel af den Syrning, som Fløden stadig har gennemgaaet for Smørrets Skyld.

Paa Mejerierne skummes Fløden af Mælken, det vil sige, Mælken deles i en fed og en mager Del. Hver Del for sig behandles nu paa følgende Maade:

Skummetmælken: Den pasteuriseres og sendes straks tilbage til Leverandørerne i varm Tilstand.

Fløden: Den pasteuriseres men afkøles over Flødekøleren til ca. 10° C. Den løber derpaa i Flødebassinet, hvor den i Nattens Løb ved passende Varme gennemgaar en Syrning. Næste Morgen kærnes Smørret ud af Fløden, og naar Smørret fjernes, bliver Kærnemælken tilbage. Ved Smørrets Fjernelse anvendes desværre en Del Vand, som bliver i Kærnemælken. Straks efter Kærningen sendes Kærnemælken tilbage til Leverandørerne, og den bliver altsaa et Døgn ældre end Skummetmælken paa Grund af den Syrning, den for Smørrets Skyld maa gennemgaa i Fløden.

De to Slags Mælk ligner hinanden deri, at baade Skummetmælk og Kærnemælk er mager Mælk. Da man ved en Kærning maa efterlade mere Fedt end ved en Skumning, er Skummetmælken mest fedtfattig. Men til Gengæld er den ganske fri for Vand, hvad Kærnemælken næsten aldrig er, da det til Tider for flere Mejerier er nødvendigt at bruge temmelig meget Vand til Nedskylning under Kærningen.

Men der er den store Forskel, at Kærnemælken

har gennemgaaet en Syrning, hvorimod Skummetmælken er sendt tilbage i usyrnet Tilstand. Og denne Forskel har haft tilfølge, at Landmændene har foretrukken Kærnemælken for Skummetmælken, selv om Kærnemælken til Tider har været stærkt vandblandet. Og naar Kærnemælken er bleven foretrukken trods Vandet og trods det, at den er et Døgn ældre end Skummetmælken, saa hidrører det fra, at Kærnemælken paa Grund af Syrningen kan holde sig frisk længere end Skummetmælken, og det gælder ikke ét, men flere Døgn. Hvis Kærnemælken kunde leveres tilbage uden Vand, hvad enkelte Mejerier kan, vilde den blive endnu mere skattet baade til Dyrene og i Husholdningen. Men saa vilde det i endnu højere Grad end hidtil føles, at der er for lidt af den.

Her maa Mejerierne træde hjælpende til og syrne Skummetmælk, som gennem Syrningen faar Kærnemælks gode Egenskaber og er fri for Vandtilsætningen, og Mejerierne skal paatage sig dette forøgede Arbejde, fordi Landmændene trænger til større Holdbarhed i den Mælk, de modtager, den skal være lige saa frisk næste som første Dag, og det kan Mælken kun være, naar den syrnes.

Den store Tilfredshed med den syrnede Skummetmælk, som allerede er i Brug, bevirker, at stadig flere Mejerier faar Syrningsanlæg, og den Modstand, som i den første Tid viste sig fra Husmændenes Side, svinder stadig, fordi det viser sig, at den syrnede Mælk er udmærket til Brug ogsaa i Husholdningerne. Husmændene var tilbøjelige til at gaa ud fra, at den syrnede Mælk vel var et godt Foder, men ikke nogen god Føde for Mennesker, og har man kun en Spand, maa man nødvendigst have almindelig Mælk i den for Husholdningens Skyld. Men efterhaanden som det bliver kendt, at ogsaa som Menneskeføde er syrnet Mælk at foretrække for almindelig Mælk (man skal dog lære at bruge den), hører Modstanden ganske naturligt op.

Det har været almindeligt, at Mejerierne samtidig med at indrette et saadant Syrningsanlæg har indrettet sig paa at sende den Del af Mælken, som ikke syrnnes, tilbage kold i Modsætning til, hvad der ellers maa siges at være almindeligt: at sende den varm hjem. I de fleste Tilfælde føler Landmændene sig tilfredse med denne Ordning. Mejerierne tjener ved at udnytte Skummetmælkens Varme gennem Regenerativsystemet ca. $\frac{1}{3}$ af Udgiften til Brændsel, og de fleste Landmænd foretrækker den kolde for den varme Mælk, naar først man har vænnet sig til Forandringen. Men i Begyndelsen kommer der ofte nogen Utilfredshed til Orde, og i enkelte Tilfælde har Utilfredsheden været stærk, idet man hævder, at varm Mælk og syrnnet Mælk passer godt sammen i Svinetønden, og man ønsker derfor ikke den almindelige Skummetmælk afkølet. Men dette er en Undtagelse, i Almindelighed foretrækkes kold Mælk for varm, dog driver man flere Steder om Vinteren ikke Afkølingen længere ned end fra Regenerativapparatet.

Som jeg om dette Spørgsmaal udtalte i Fjor, maa jeg gentage i Aar: Den syrnede Skummetmælk giver ved sin større Holdbarhed — større Renhed — og vel tillige ved, at den er lettere fordøjelig, en Værdiforøgelse, fordi de smaa Dyr bedre taaler den. Og yderligere kan jeg tilføje, at alt tyder paa, at den ogsaa efterhaanden vil blive foretrukken i Husholdningen til Madlavning og Bugning.

Udstillingerne: Det sædvanlige Antal Udstillinger har været afholdt dels paa Forsøgslaboratoriet, dels ude i Amtskredsene, og Smørkvaliteten har næppe været nævneværdigt afvigende fra de foregaaende Aar. Vi har nu som tidligere mest ondt ved at klare os om Sommeren, og saaledes vil det vel ogsaa gaa i Fremtiden. Saa galt, som det er, behøver det dog ikke at være; men saa længe kun et Mindretal af Mejerier er fuldt Herre over Afkølingen, kan man ikke stille det største Krav til Kvaliteten, især naar hertil kommer, at

Mejerierne i Almindelighed ikke har Kendskab til Holdbarheden.

Om Osten paa Udstillingerne er næppe stort andet at sige, end at den i Aar har været fremstillet alt for frisk, hvilket er en Følge af den stærke Efterspørgsel, som har gjort, at Mejerierne ikke har kunnet følge med i Produktionen. Et saadant Forhold er uheldigt for alle Arbejder, der tager Sigte paa at hæve Kvaliteten.

Møder: Efter Indbydelse har jeg som sædvanligt været til Stede ved Delegeretmøderne i »Foreningen af jydsk Landboforeninger« og »Dansk Mejeristforening«. Yderligere har jeg været nærværende ved nogle Landboforeninger og Mejeriforeningers Repræsentantmøder for at holde Foredrag, ligesom jeg holdt Foredrag ved det korte Kursus paa Ladelund Mejeriskole.

Beretning fra Statskonsulent Niels Pedersen.

Jeg har i det forløbne Aar været paa Rejse i 248 Dage, og Arbejdet har fordelt sig som følger:

Mejerier. 70 Gange har jeg ifølge Anmodning besøgt Mejerier for at afhjælpe Smørfejl, bedømme Mælk, holde Foredrag eller give Raad og Vejledning ved paatænkte Ombygninger af Lokaler eller Ændringer ved Maskineriet. Desuden har jeg 5 Gange besøgt Mejerier uden Rekvisition.

Udstillinger. 59 Gange har jeg været anmodet om at være Dommer ved forskellige Udstillinger; heraf 3 provinsielle Smørudstillinger, 1 Forsøgsostedstilling, 10 Udstillinger ved Forsøgslaboratoriet og 45 Bøtteudstillinger; ved sidstnævnte har jeg hyppigt gjort tilstedeværende Smørfejl til Genstand for Omtale. Endvidere har jeg deltaget i Bedømmelsen af Smørret i »Nørrejdsk Smørekportforening« 44 Gange, hos Maypole Dairy & Co., Esbjerg, 25 Gange og i »Dansk Andels Smørekportforening«, Esbjerg, 10 Gange.

Møder. Ifølge Indbydelse har jeg deltaget i 10 Møder, heraf Mejeri-, Mejerist- og Landboforeningernes Delegeretmøder.

Foredrag. Jeg har holdt 34 Foredrag. Som tidligere Aar har største Parten af disse været ved Møder og Generalforsamlinger paa Mejerier, hvor de almindeligste Emner har været Mælkens Behandling, Mælkens Afregning, Mejeribrugets Udvikling og Betydning, Skummetmælkens Syrning og Betydningen af at bevare Sammenholdet i store Mejerier.

Foruden den sædvanlige Korrespondance har jeg besørget Arbejdet som Sekretær i Mejeriudvalget indenfor Foreningen af jyske Landboforeninger samt været enkelte Mejerier behjælpelig med at udarbejde Betingelser og Beskrivelser for Maskinopstillinger.

Endelig har jeg været Censor ved Afgangsprøverne for Mejerister paa Ladelund og Dalum Mejeriskoler.

Som Helhed maa Aaret betragtes som et godt Mejeriaar. Smør- og Ostepriserne naaede en Højde som ingensinde tidligere; men Nettoudbyttet af Mælken kom dog ikke til helt ud at staa i Forhold hertil, fordi Kraftfoderets Pris ogsaa gik op til en ukendt Højde.

Mælkeproduktionen har været mindre end Aaret forud, og Forskellen er særlig fremtrædende i Thy, Mors, Viborg Amt og det nordligste af Ringkøbing Amt, hvor den udgør ca. 10 pCt., medens den aftager længere mod Syd. Aarsagen til Nedgangen i Mælkemængde maa ikke blot søges i det dyre Kraftfoder, men ogsaa i de høje Kvægpriser, hvortil yderligere kom den tørre Forsommer, der en Tid gav Udsigt til en ret lille Avling. Altsammen Forhold, der stærkt opfordrede til at sælge bort af de Dyr, hvis Ydeevne af en eller anden Grund var noget formindsket.

Smørrets Kvalitet har gennemgaaende ikke blot været tilfredsstillende; men, naar Hensyn tages til [de ændrede Fodringsforhold for Vinteren, hvor vi i Foder-

blandingen ganske manglede flere ansete Oliekager, maa Kvaliteten endog betegnes som særdeles tilfredsstillende. Navnlig kunde man have frygtet, at Smørrets Konsistens skulde have vist Mangler; men paa enkelte Undtagelser nær har disse ikke været større, end det er lykkedes at ophæve dem ved Ændringer i Smørrets Behandling. At Vanskelighederne har været paa saa godt som alle Mejerier, kan man se af den almindelige Klage over Smørrets Utilbøjelighed til under Kærning at samle sig i saa store Korn, at Kærnemælken let skiller fra, og ofte har det været nødvendigt at foretage ret væsentlige Ændringer i Behandlingsmaaden for at undgaa eller formindske nævnte Ulempe.

De høje Ostepriser har ført til, at adskillige Mejerier her i Vestjylland har begyndt at lave Ost til Andelshavernes Forsyning; men denne Produktions Varighed vil næppe strække sig ud over den Tid, Osten holder sig i ekstra høje Priser.

De høje Kulpriser har bevirket, at man paa en Del Mejerier har gjort Forsøg med Udhugst fra Plantagerne som Brændsel, et Materiale, som findes i ikke ringe Mængde i Vest- og Midtjylland og som hidindtil nærmest har været uden Værdi. De vundne Erfaringer gaar ud paa: At der skal benyttes et særligt Ildsted med Forfyr for at kunne indfyre tilstrækkelige Mængder. At Indfyringen skal foregaa saa hyppigt, at Fyrbøderen ikke kan have anden Bestilling. At Kvaset vel skal være tørt, men ikke maa være vissent, saa Naalene falder af, thi derved nedsættes Brændselsværdien ret betydeligt. Erfaringerne gaar yderligere ud paa, at Kvas egner sig godt som Brændsel i Sommertiden, samt at der ved at benytte det kan spares en Del Brændselsudgifter, naar Mejeriet er saaledes beliggende, at Kørslen ikke bliver altfor dyr. For Vinteren er Erfaringerne næppe saa gunstige, idet der da skal bruges Kul sammen med Kvas for at opnaa tilstrækkelig Varmeydelse, og Grunden hertil maa nærmest søges i, at man om

Vinteren har vanskeligt ved at fremskaffe Kvas af passende Tørhed.

Syrning af Skummetmælken, inden den tilbagesendes Leverandørerne, har det sidste Aar ligesom foregaaende Aar interesseret Mejerierne en Del her i Vestjylland. I Ringkøbing Amt er Syrningen enten allerede praktiseret eller vedtaget paa 10 pCt. af Amtets Mejerier. Paa de Mejerier, som har været indrettet paa Syrning af Skummetmælk i længere Tid, synes Andelshaverne at være overordentlig godt tilfredse med at modtage Skummetmælken i syrnede Tilstand, og at Tilfredsheden er almindelig, bevises gennem Oplysninger, jeg modtog i August Maaned fra 5 Mejerier, der har haft Syrningen indført i ca. 1 Aar:

Mejeri	Modtaget 1 sød Mælk daglig	Udvejet 1 syrnede Skummet- mælk daglig
A.	4000	2750
B.	4500	3000
C.	4500	3400
D.	6000	4000
E.	8000	4000

Enkelte Bymejerier i mit Distrikt har begyndt at føre syrnede Skummetmælk i Handelen til almindelig Kærnemælkpris, for at Beboerne kan købe den og nyde den som »Tykmælk«, og Køberen kan da yderligere indblande Fløde efter Ønske. Tykmælk fremstillet paa denne Maade har en renere, mere ensartet og mere tiltalende Smag end den Tykmælk, der almindeligt fremstilles omkring i de forskellige Hjem.

Som nævnt i min Aarsberetning for 1913 bliver der i vestjyske Mejerier kogt ikke ubetydelige Mængder Kartoffler for Andelshaverne; men alle Andelshaverne kan ikke udnytte denne Foranstaltning, da det selv-

følgelig er begrænsede Vejlængder, det kan betale sig at køre Kartofflerne til og fra Mejeriet for at faa dem kogt. Dertil kommer, at det bliver mere og mere almindeligt at koge Kartoffler i Efteraarstiden og kule dem i kogt Tilstand for at bruge dem som Foder i Vinterens Løb. Kravet om Kogning bliver derved enkelte Steder saa stort, at Mejeriet har vanskeligt ved at tilfredsstille Andelshaverne. For at bøde paa disse Ulemper har en Del Leverandører i Ulfborg faaet oprettet et særligt Kartoffelkogereri, hos Ejeren af Refsgaard Mølle, der gik ind paa at udføre Anlægget imod at faa en noget højere Pris for Kogningen end Andelsmejeriet. Anlægget har kostet 15—1600 Kr., og der er i Aar kogt ca. 200 Læs à 16—17 hl med indtil 10 Læs om Dagen. Tiden for et saadant Anlæg er selvfølgelig ikke den heldigste paa Grund af de høje Brændselspriser; men Anlægget synes dog at have arbejdet til de interesseredes Tilfredshed.

Mælkebedømmelsen gaar paa samme rolige, solide Maade, som den allerede nu har gjort i en Aarrække. Mejerierne, som en Gang har faaet begyndt, synes gennemgaaende godt tilfreds med Bedømmelsen, men denne udnyttes ikke i den Udstrækning af Mejerierne, som den egentlig fortjener som et fortrinligt Hjælpemiddel i Bestræbelsen for at fordele Ansvarer mellem Andelshaverne. Maalet maa derfor være at faa regelmæssig Mælkebedømmelse indført paa alle Mejerier.

Beretning fra Statskonsulent Fr. Hansen.

Ligesom foregaaende Aar tillader jeg mig efter de foreliggende Beretninger fra Foreningen af jydsk Landboforeninger og de samvirkende jydsk Husmandsforeninger at meddele en skematisk Oversigt over Omfanget af Planteavlssarbejder, som er udført i disse Foreninger de senere Aar, og hvortil min Konsulentvirksomhed for en væsentlig Del har været knyttet.

Indenfor Foreningen af jydsk Landboforeninger er udført følgende Arbejder:

Aar	Lokale Markforsøg Antal	Forevisnings- marker Antal	Planteavls- udstillinger		Foreninger med Præ- miering af:		Redskabsprøver og Forevisning af Maskiner	Foreninger med:	
			Sommer Antal	Efteraar Antal	Markbrug	Havebrug		Fremavl af Sædekorn	Indkøb af Markfrø
1908....	1146	19	5	11	27	—	—	—	—
1909....	1442	22	11	11	32	—	—	—	—
1910....	1315	25	12	14	30	—	—	—	—
1911....	1196	31	13	10	39	5	9	—	—
1912....	1147	28	13	14	32	3	9	5	—
1913....	1305	27	8	25	24	2	5	15	32
1914....	1495	31	8	12	23	4	1	11	33
1915....	1303	36	4	16	34	5	4	16	36

Indenfor de samvirkende Husmandsforeninger udførtes tilsvarende Arbejder:

1908....	122	27	—	—	—	—	—	—	—
1909....	144	54	18	—	—	—	—	—	—
1910....	181	50	22	112	96	—	—	—	—
1911....	143	35	19	160	142	—	—	—	—
1912....	163	20	30	140	85	—	12	—	—
1913....	244	27	31	173	108	—	8	2	—
1914....	404	45	20	187	118	1	10	20	—
1915....	377	44	32	261	179	—	10	26	—

Som det fremgaar af Tallene har Markforsøgene, baade i Landboforeningerne og Husmandsforeningerne, været lidt færre end Aaret forud. Forevisningsmarkerne og Udstillingerne har været flere. At Sommer-Udstillingernes Antal i Landboforeningerne er gaaet noget tilbage skyldes antagelig, at der i nævnte Foreninger ikke blev afholdt Dyrskue paa Grund af Mund- og Klovesyge. Særlig bemærkelsesværdig er det stærke Opsving, som Præmieringen af Mark- og Havebrug har taget i Husmandsforeningerne. Der er 1915 i disse Foreninger

foretaget Præmiering af hele Markbrug i 108 Foreninger (mod 76 i 1914 og 63 i 1913). Der har ialt været 1910 præmieæskende Medlemmer, og der er uddelt 1,068 Præmier. Jævnside med er der 153 Foreninger, som har udført Præmiering af Roemarken alene mod 111 i 1914, heri deltog 2,639 konkurrerende Medlemmer, og der er uddelt 1,285 Præmier. Der er ligeledes 1915 foretaget Præmiering af Havebrug i 179 Foreninger mod 118 i 1914, Deltagernes Antal var her 2,280 og Præmietaalene 1,090. Naar Hensyn tages til, at de samvirkende Husmandsforeninger tæller ca. 500 Lokalforeninger med ca. 30,000 Medlemmer, saa maa det siges at være et meget stort og betydningsfuldt Arbejde, der er udført paa dette Omraade af disse Foreninger. At saaledes 440 (88%) af Foreningerne og 6,800 (23%) af samtlige Medlemmer deltager i et saadant Konkurrencearbejde, maa nødvendigvis bidrage til at fremme Planteavl.

De jyske Landboforeninger, som er 76 med ca. 72,000 Medlemmer, er de senere Aar kommet til at staa en Del tilbage paa dette Omraade. Paa den anden Side har disse udført et forholdsvis langt større Arbejde paa andre Omraader, bl. a. Markforsøgene, hvor Landboforeningerne efterhaanden har taget ret betydelige Opgaver op ud over de rent lokalt vejledende Gødnings- og Varietetsforsøg. Sammenlignende Forsøg med forskellige Fosforsyregødninger og med forskellige Kvælstofgødninger er saaledes nu gennemført efter samme Plan for samtlige Landboforeninger baade i Jylland og paa Øerne og staa under de provinsielle Fællesforeningers Ledelse, hvorved dette betydningsfulde Forsøgsarbejde vinder i Styrke. — Et stort Fremskridt i Landboforeningernes Forsøgsarbejde er det ogsaa, at man i Aar har begyndt at sortere Resultaterne af de lokale Forsøg i »sikre«, »mindre sikre« og »usikre« Forsøg. Dette vil medføre, at Udbyttet af disse Arbejder i Aarens Løb vil faa meget større og varigere Værdi

end ellers, for det første fordi at alle de værdiløse Resultater kastes bort, for det andet derved, at det i høj Grad hjælper til at skærpe baade Forsøgsledernes og Forsøgsværternes Opmærksomhed for Enkelthederne ved Arbejdet, et Forhold, som ofte er afgørende for den rette Forstaaelse af Forsøgsresultaterne.

Undersøgelsen af Markernes Kalktrang er fortsat som foregaaende Aar, gennem Landboforeningerne er indsendt over 3000 Jordprøver til Undersøgelse, hvoraf $\frac{2}{3}$ var kalktrængende. Dette i Forbindelse med Hedeselskabets Arbejde for Ordningen af en hensigtsmæssig Tilvejebringelse af Kalk og Mergel til magre kalktrængende Egne af Landet er af største Betydning for Planteavl. Merglingen og Kalkningen af Jorderne foregaar derfor ogsaa i samme hastige Tempo som foregaaende Aar.

En meget interessant og betydningsfuld Undersøgelse af Jordernes Trang til Vandafledning er i Aar ved Samvirken mellem Foreningen af jyske Landboforeninger, Hedeselskabet, Danmarks geologiske Undersøgelse og et Par lokale Landboforeningers Konsulenter paabegyndt. To Byer, Overlund ved Viborg og Skibby ved Aarhus, er saaledes ved Besigtigelse af Markerne et Par Gange i Løbet af Foraaret og Sommeren samt ved Boringer og Prøveudtagninger blevet undersøgt saa grundigt m. H. t. Fugtighedsforhold, Kalktrang, Jordbunds-Beskaffenhed, Læforhold o. l., at der har kunnet udfærdiges detaillerede Kort, hvoraf navnlig Højdeforholdene og Jordens Trang til Afvanding er let anskueliggjorte. Hensigten med dette Arbejde har navnlig været at faa en samlet Oversigt over alle vaade og kolde Partier af en Bys eller en Egn's Jorder, saaledes at man paa en let og bekvem Maade har kunnet skitsere Planen for Arealernes rationelle Afvanding. — Jævnside med denne direkte Nytte af Kortene har man haabet paa, at Arbejdet skulde give forøget Sans og Interesse blandt Egnens Landmænd for Afvandingen

og andre Grundforbedringsarbejder. Dette sidste synes ogsaa at være opnaaet, idet den ene Bys Beboere allerede har andraget Hedeselskabet om Assistance til at faa et samlet Dræningsarbejde udført for alle Byens Jorder. — Det er at haabe, at dette Arbejde maa blive fortsat i Landboforeningerne, da det sikkert vil kunne bidrage meget til, at de ret store Dele af Jyllands Jorder, som lider af Undergrundsvand og Surhed, kommer ind under den gode planmæssigt gennemførte Grundforbedring, som de i saa høj Grad trænger til. Det træge og planløse Arbejde paa dette Omraade er desværre altfor almindeligt endnu. Det er saaledes kedeligt at se, at Udstykningsforeningerne ofte udstykker store Gaarde, som trænger meget haardt til Afvanding, uden at ofre en Øre paa at faa en planmæssig Dræning af Jorden bragt i Stand, før Udstykningen i Smaalodder finder Sted, hvorved et ordentligt Afvandingsarbejde er i høj Grad vanskeliggjort. Jeg har ved flere givne Lejligheder søgt at lægge de ledende Mænd dette paa Sinde, men det synes desværre ikke at have frugtet meget.

Fremavlen af Sædekorn er optaget i noget større Omfang end foregaaende Aar, hvilket sandsynligvis har Sammenhæng med, at Foreningen af jyske Landboforeninger i Aar har ændret sin Arbejdsmaade paa dette Omraade saaledes, at Foreningen i Fremtiden kun agter at fremavle Elitesæd til videre Fremavl i de lokale Landboforeninger. —

Fælles-Indkøb af Markfrø er steget betydelig, især i Husmandsforeningerne. Dette har antagelig sin Aarsag i det gode Samarbejde, der er kommet i Stand mellem Frøavlerforeningerne og Landboforeningerne. Der er ingen Tvivl om, at stigende Fælles-Indkøb er et Udtryk for en tilsvarende Stigning i Sansen for at faa godt Frø til en rimelig Pris. Det er at haabe, at det store Arbejde, der er gjort i det forløbne Aar for at samle Landmændene, store og smaa, til Fælles-

Indkøb af Kunstgødning, maa lykkes lige saa godt som for Frøets Vedkommende.

I de nævnte og flere andre Arbejder indenfor For-
eningerne har jeg deltaget, naar min Medvirken er paa-
kaldt, ligesom jeg overalt, hvor enkelt Mand har ønsket
min Hjælp, har ydet Assistance saavidt muligt.

Ledelsen af Forsøgsstationens Drift har selvfølgelig
lagt Beslag paa Hovedparten af min Tid. — Jeg har
ialt deltaget i 60 Udvalgs- og Kommissionsmøder, hvoraf
22 har været angaaende Forsøgsplaner o. lign., 25 om
andre Forhold vedrørende Planteavl og Driftsforhold,
13 angaaende Udførselsforhold og Bedømmelse af skade-
lidte Arealer. Ialt har jeg haft 165 Rejsedage.

Jeg har, efter Indenrigsministeriets Anmodning, del-
taget i Bedømmelsen af skadelidte Arealer ved Ring-
købing Fjord og efter Landbrugsministeriets Anmodning
fungeret som Formand for et Udvalg til Bedømmelse
af skadelidte Enge ved Kongeaaen. Jeg har, som Med-
lem af det af Landbrugsministeriet nedsatte Landbrugs-
udvalg af 12. Febr. 1915, deltaget i dettes Møder og
Betænkninger. — Af Breve har jeg besvaret ca. 600
jævnside med, at jeg har afgivet Erklæring over et
ikke lille Antal Andragender o. lign. — Dertil har jeg
leveret skriftlige Bidrag til Lommebøger og Tidsskrifter
omtrent i samme Omfang, som jeg plejer. — Jeg har
dertil afholdt 21 Foredrag og deltaget i flere Udstillinger
og i Delegeretmøderne i Aarhus og Odense.

Angaaende mit Arbejde ved Forsøgsstationens Le-
delse tillader jeg mig at henvise til Beretningen derom
i Tidsskrift for Planteavl.
